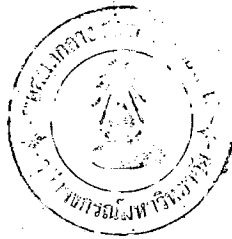

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เป็นที่ทราบกันมานานแล้วว่า หลักสูตรที่ใช้กันอยู่เดิมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มศ.4, 5) นั้น จัดทำขึ้นในปีพุทธศักราช 2503 จวบจนปัจจุบัน หลักสูตรได้ใช้ติดต่อกันมา นานเป็นเวลาถึง 15 ปีแล้ว ความล่าช้าของหลักสูตรย่อมจะมีมาก เพราะความเจริญก้าวหน้าทางค่านวิชาการ และเทคโนโลยีได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอีกด้วย หลักสูตรที่คืดและเหมาะสมควัรจะ ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ จึงจะเห็น ได้โดยเสมอในปัจจุบัน โดยมีผู้กล่าวกันว่า หลักสูตรที่ใช้สอนนักเรียนในโรงเรียน กับสภาพของ สังคมไม่สอดคล้องหรือไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรออกมาแล้วไม่สามารถที่จะปรับ ตัวให้เข้ากับสังคมได้ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นกับ ประเทศชาติต่อไป ดังที่ ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ เคยกล่าวว่า "ในทศวรรษที่ผ่านมา มีการ เปลี่ยนแปลงในโลกและบ้านเมืองเราอย่างใหญ่หลวง ทั้งในทางการ เมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วิชาการและเทคโนโลยี ตลอดจนค่านิยมของคนทั่วไป ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ยังให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและกรรมวิธีการจัดการศึกษาด้วยเป็นอย่างมาก"

จึงเห็นได้ว่าวิชาการและเทคโนโลยีได้มามีบทบาทในด้านของการ เปลี่ยนแปลงทั้งด้าน สังคม แนวความคิด ตลอดจนค่านิยมของคนไทยซึ่งมีอยู่แต่เดิมให้เปลี่ยนแปลงไป ก้าวหน้าไป โกลเกินกว่าที่หลักสูตรเก่าซึ่งจัดทำขึ้นมาในปี พ.ศ.2503 จะตามทัน

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์,

บนเส้นทางแสวงหาโฉมหน้าใหม่ของการศึกษา

ไทย โดย เอกวิทย์ ฌ ถกลาง (ธรรมาณกร), กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิเศษ, 2517, ฉานา.

อีกประการหนึ่ง การตั้งสถาบันการสอนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้นนั้น ได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่เป็นอย่างมาก โดยมีแนวโน้มที่จะทำการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ทั้งหมดตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการกำหนดให้มีการยกวางหลักสูตรใหม่ขึ้นในปีพุทธศักราช 2517 นี้ ได้เริ่มจัดทำหลักสูตรใหม่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อน เพื่อที่จะได้ประกาศใช้ให้ทันในปีพุทธศักราช 2518 และประกาศใช้หลักสูตรใหม่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีพุทธศักราช 2519 ส่วนพุทธศักราช 2520 จะใช้ในระดับประถมศึกษาต่อไปตามลำดับ เหตุผลของการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนในปีพุทธศักราช 2518 นั้น เพราะว่าการระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นระดับที่จะต้องเตรียมตัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป ดังนั้นจึงต้องเตรียมตัวเด็กส่วนหนึ่งที่ต้องการจะศึกษาต่อให้พร้อมสำหรับที่จะสอบเข้าตามแบบของข้อสอบที่จะต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ และนอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากภาวะวิกฤตการณ์การศึกษา ซึ่งแต่เดิมนักเรียนที่สอบในระดับ มศ.5 มีน้อยในปัจจุบันจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ทำให้กรรมการที่ตรวจข้อสอบไม่สามารถที่จะตรวจข้อสอบได้ทันกับการที่นักเรียนจะต้องไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยต่ออีกด้วย อย่างไรก็ตาม คุณหญิงสุชาดา ธีระวัฒน์ ไก่กล่าววว่า "การที่หลักสูตรมัธยมศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ผลต่อเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมแบบประสม สุรนารีวิทยา นครราชสีมา ซึ่งตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 หลักสูตรของโรงเรียนนี้แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 สายคือ วิชาการ เตรียมอาชีพ และอาชีพ.... เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า หลักสูตร พ.ศ.2503 ควรจะได้รับการปรับปรุง"²

ดังนั้น โรงเรียนมัธยมแบบประสมหรือโรงเรียนในโครงการ ค.ม.ส. ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสมด้วย

²สุชาดา ธีระวัฒน์, คุณหญิง. "แนวโน้มของหลักสูตรมัธยมศึกษาของไทย", เอกสารการสัมมนา หมายเลข 7 พระนคร : 2517. (อัครสาเนา), หน้า 2.

อนึ่ง ในรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503 ของกองพัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ ซึ่งทำการวิเคราะห์เพื่อที่จะพิจารณาว่าหลักสูตรนี้ มีส่วนใด ที่คืออยู่แล้ว และมีส่วนใดที่น่าจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น อะไรบ้างที่ล้ำสมัย โดยคำนึงถึงความ เหมาะสมกับสภาพของสังคมและความเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ให้มากที่สุด คณะอนุกรรมการวิเคราะห์ หลักสูตร เหล่านี้ได้สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ขึ้นตามคำสั่งที่ ว.ก.347/2513 สั่ง ณ วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2513 ดังมีใจความว่า

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร ไม่ได้เน้นความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้ง ที่เกี่ยวกับส่วนตัวและสังคม ในระยะเวลาแห่งการใช้หลักสูตรนั้นเมื่อสภาพและเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป ความมุ่งหมายที่กำหนดไว้เดิมบางข้อ บางส่วนจึงไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย
2. ความมุ่งหมายของหมวดวิชาที่กำหนดไว้บางหมวด ยังไม่ชัดเจน และครูไม่สามารถ ปฏิบัติได้ถูกต้องและครบถ้วน
3. ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มี อัตราเวลาเรียนสำหรับวิชาพลานามัย
4. หลักสูตรวิชาทักษะมักจะไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีลักษณะตัดขาดกันเป็นช่วง ๆ อยู่มาก
5. ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ มีวิชาเลือกเฉพาะแผนกทั่วไป ในสายอาชีพ ไม่มีวิชาเลือกเลย
6. ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดหมวดวิชาในหลักสูตรแบ่งออกเป็นหมวด ก. ข. ค. ทำให้นักเรียนไม่สามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถ
7. หนังสือแบบเรียนในบางวิชายังไม่ครบทุกวิชา ทำให้การสอนของครูแต่ละโรงเรียน ผิดแปลกกันออกไป

8. การประเมินผลยังมีได้ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในค่านต่าง ๆ ครบถ้วน ครูโดยมากสอนให้นักเรียนสอบไล่ได้³

เกียรติ ชัยการ⁴ ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการปรับปรุงหลักสูตร ที่เน้นแก้ไขเฉพาะบางประเด็นว่าควรจะมีการปรับปรุงทั้งระบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างได้ผลแท้จริง

จนถึงวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ได้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญซึ่งเป็นแรงผลักดันทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากผลผลิตของระบบการศึกษาไทย นิสิต นักศึกษา ได้แสดงออกถึงความต้องการระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย ต้องการที่จะมีสิทธิและมีส่วนร่วมทางการเมือง จากแรงผลักดันอันนี้เองจึงได้มีเสียงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรมากขึ้น

ดังนั้นในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2517 ได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการให้แต่งตั้งคณะกรรมการ รวบรวมวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย และเหมาะสมกับกาลสมัยในการนี้คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากวงการศึกษา สภาความเรียงงานการวิจัย รายงานสภาพและปัญหาการศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ย้อนหลังไปประมาณ 3 - 5 ปี มาประกอบการพิจารณา และได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการขึ้น 9 คณะ เพื่อศึกษาและจัดทำรายละเอียดในเรื่องสำคัญ ๆ รวมเวลาที่ไปปฏิบัติงานทั้งสิ้น 160 วัน มีการประชุม 94 ครั้ง มีเอกสารประกอบการประชุม 239 เอกสาร และมีบุคคลซึ่งทรงคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ในทางการศึกษา และในสาขา

³ กองพัฒนาหลักสูตร, กรมวิชาการ. "รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503", วารสารการวิจัยทางการศึกษา เล่มที่ 4, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม, 2517). หน้า 14.

⁴ เกียรติ ชัยการ, "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์และครูใหญ่ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา", วิทยานิพนธ์ (พระนคร : 2518), หน้า 4.

อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมารวมกันทำงานนี้ประมาณ 150 คน⁵

เกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้ทราบอยู่แล้วว่า ทางค่านสายสามัญและสายอาชีพ หลักสูตรปีพุทธศักราช 2503 ได้เน้นความรู้ทางค่านเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ ลักษณะหลักสูตรไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งเนื้อหาวิชาที่เรียนก็ไม่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากลักษณะของหลักสูตรสร้างขึ้นมาจากส่วนกลาง ทำให้เกิดปัญหาเมื่อนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในชนบท อย่างไรก็ตามคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาก็ได้วางแนวทางปรับปรุงหลักสูตรขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้แต่ละท้องถิ่นสามารถจัดหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของชุมชน ตลอดจนความถนัดและความสนใจของเด็ก⁶

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงแล้วก็ตาม แต่เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเท่าใดนัก มีการตัดทอนเปลี่ยนแปลง มีวิชาเลือกมากขึ้นในบางวิชานักเรียนสามารถเรียนเพื่อสนองความต้องการของสังคมได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่รับกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง⁷

ทั้งนี้ คณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร จึงได้ร่วมกันร่างหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้น โดยได้อาศัยข้อมูลจากการวิจัย การสอบถามความคิดเห็นของนักการศึกษาและประชาชนต่างอาชีพมาประกอบการพิจารณา เพื่อให้ได้หลักสูตรตามความต้องการ

⁵ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, แนวทางปฏิรูปการศึกษาสำหรับรัฐบาลในอนาคต (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไชนเค็ทโปรดักชั่น, 2518), หน้า 2.

⁶ รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 67.

⁷ สุธาคา นิระวัฒน์, คุณหญิง. เรื่องเดิม (อัครสำเนา).

ของมวลชน นอกจากนั้นกรมวิชาการยังได้จัดสัมมนาบริหารโรงเรียน ครู - อาจารย์
ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษา อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการ
ประชุม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายครั้ง เพื่อพิจารณาร่างหลักสูตรและระเบียบการ
ประเมินผลการเรียนดังกล่าว แล้วจึงปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เสนอกระทรวงศึกษาธิการ
ประกาศใช้เป็นหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 โดยกำหนดให้ใช้ตั้ง
แต่ปีการศึกษา 2518 เป็นต้นไป

หลักสูตรใหม่นี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่ออนุวัติให้สอดคล้องกับ
สภาพสังคมไทยและเพื่อฝึกฝนอบรมเยาวชนไทยให้มีความรู้ ทักษะ เจตณคติ และวัฒนธรรม อัน
จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
เป็นจุดมุ่งหมายใหญ่ และเพื่อที่จะให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้ใช้หลักสูตรใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ร่วมมือกับกรมวิชาการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร
คู่มือประเมินผลการเรียน ระเบียบเก็บคะแนน ตลอดจนข้อสอบมาตรฐานขึ้น นอกจากนั้นยังได้
กำหนดการอบรมครูที่เกี่ยวข้องของจำนวนกว่าสองพันคน ระหว่างเดือนมีนาคมและเมษายน 2518
เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายและหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลการ
เรียนตามหลักสูตร⁸

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2518 นี้ หลักสูตรได้
มุ่งให้ตอบสนอง 3 ประการตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่พอจะสรุปได้คือ

1. เป็นการพัฒนาบุคคล เพื่อท้องถิ่นและชาติเป็นส่วนรวม ให้ทุกคนได้พัฒนาตามความ
สามารถ ซึ่งสอดคล้องกับนี้ตรงกับของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เป็นการฝึกให้คนใฝ่รู้ วิเคราะห์เป็น คิดเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเห็นนี้
เช่นเดียวกับของกระทรวงศึกษาธิการ

⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (พระนคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า.

3. เป็นการสร้างลักษณะในการทำงาน โดยเน้นเรื่องการทำงานเป็นหมู่คณะ⁹

เนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ได้ประกาศใช้อย่าง กระทั่งหันโดยปราศจากการทดลอง และการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ แบบเรียน สถานที่ ตลอดจนบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรให้พร้อมเสียก่อน จึงน่าจะทำให้เกิดปัญหาในการใช้หลักสูตรขึ้น นอกจากนั้นหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้หลักสูตรใหม่แล้ว ยังไม่มีใครได้ทำการวิจัยในเรื่อง นี้มาก่อนด้วย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตร ของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปี พุทธศักราช 2518 ซึ่งได้เริ่มใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปัจจุบันและเพื่อต้องการที่จะ ทราบว่า การใช้หลักสูตรนี้มีปัญหาเพียงใดโดยการสำรวจแนวความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ หลักสูตรโดยตรง คือ

1. ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
3. หัวหน้าสายวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา
4. อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชา
5. เจ้าหน้าที่แนะแนวในโรงเรียน
6. เจ้าหน้าที่ทะเบียนของโรงเรียน
7. เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา
8. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดหรือบรรณารักษ์

ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตร เหล่านี้จึงมีความสำคัญพอที่จะได้แนวความคิดจากปัญหาที่ได้ประสบมากับตนเองโดยตรง และเป็นแนวทางที่จะนำมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป จริงอยู่คำตอบของผู้ใช้หลักสูตร เหล่านี้ไม่ได้เป็นเครื่องชี้ขาดว่าปัญหาต่าง ๆ ที่ตอบมานั้น จะเป็นปัญหาที่เชื่อถือได้ และนำมาพิจารณาแก้ไขอย่างจริงจัง แต่ก็เป็นเครื่องชี้ว่าปัญหาเหล่านี้

⁹ เอกวิทย์ ณ ถลาง, "แนวโน้มของหลักสูตรมัธยมศึกษาของไทย", เอกสาร การสัมมนาหมายเลข 7 พระนคร : 2517, (อักษาสานา), หน้า 3.

เป็นปัญหาที่น่าจะนำมาพิจารณาบ้างซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งอื่น ๆ อีกมากมายที่ควรนำมาพิจารณาาร่วมกัน

ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 12 เขต ซึ่งแต่เดิมเรียกว่าภาคการศึกษา โดยแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และปริมาณคุณภาพของงานด้านการศึกษา¹⁰ ผู้วิจัยได้เลือกเขตการศึกษา 10 สำหรับสำรวจปัญหาของการใช้หลักสูตรในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในครั้งนี้เพียงเขตการศึกษาเดียว เพราะแต่ละเขตการศึกษาย่อมที่จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากเขตการศึกษาอื่น ๆ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะแตกต่างกันออกไป อีกประการหนึ่งการที่เลือกวิจัยเขตการศึกษา 10 ก็เพราะเป็นเขตการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานอยู่

เขตการศึกษา 10 อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สำนักงานศึกษาธิการ เขตตั้งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี เขตการศึกษา 10 ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ 6 จังหวัดได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และยโสธร จังหวัดเหล่านี้มีสองจังหวัดที่อาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่นคือ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครพนมที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว

ลักษณะทั่วไปของจังหวัดเหล่านี้เป็นป่าไม้ ภูเขา มีที่ราบสำหรับทำนาไม่มากนัก อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ทำนา ทำไร่ ท่องถิ่นทุรกันดารมีมาก เนื่องจากไม่ค่อยจะมีฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลพื้นดินจึงแตกกระแตงโดยทั่วไป การเพาะปลูกพืชผักจึงทำได้ยากและไม่ค่อยจะได้ผลดีเท่าที่ควร

ประชากรในจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ประชาชนนอกจากจะเป็นคนไทยแล้วยังมีชนชาติอื่นปะปนอยู่อีกมาก เช่น จีน ญวน ลาว เขมร ฯลฯ ภาษาพูดของแต่ละแห่งจึงไม่เหมือนกันและมีคติเกี่ยวกับไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนของครูได้ใช้ภาษากลางเป็นหลัก

¹⁰ วรวิทย์ วสันตสารกร, การศึกษาของไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2516), หน้า 303.

สรุป

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (มศ.4-5) พ.ศ.2503 ได้ใช้มานานเป็นเวลาถึง 14 - 15 ปี ความล้าหลังของหลักสูตรย่อมจะมีมาก เพราะความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการในปัจจุบันได้รุกหน้าไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น หลักสูตร พ.ศ.2503 นอกจากจะล้าสมัยแล้วนั้น ยังเป็นหลักสูตรที่ไม่ได้สนองความต้องการของสังคมในปัจจุบันด้วย นักเรียนที่เรียนจบการศึกษาไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ หลังจากที่ได้มีการตั้งสถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้นจึงได้มีการนำเอาหลักสูตร พ.ศ.2503 มาดัดแปลงแก้ไข และทดลองอยู่ตลอดเวลา กังนั้นในปี พ.ศ.2513 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรและคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาขึ้นเพื่อทำการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ.2503 ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผลของการวิเคราะห์หลักสูตรในครั้งนั้นทำให้ได้เห็นข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข มีมาก เพราะหลักสูตร พ.ศ.2503 เน้นเฉพาะเนื้อหาวิชาเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนไม่สามารถจะนำเอาความรู้เหล่านั้นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในปี พ.ศ.2513 นี้เองได้มีโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสมเกิดขึ้น คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรเห็นว่า หลักสูตรในโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสมสามารถที่จะสนองความต้องการของนักเรียนได้ นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดของตนเอง มีวิชาให้นักเรียนได้เลือกเรียนมาก จึงได้พยายามแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่ว ๆ ไปให้เข้าไปในรูปของหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมให้มากขึ้น

หลังจากวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้น ยิ่งเป็นแรงผลักดันให้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่ให้รวดเร็วขึ้น อีกประการหนึ่งเนื่องจากนักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีมากขึ้นทุก ๆ ปี มีปัญหาของการจัดทำข้อทดสอบ การตรวจข้อสอบ มีมากขึ้นตามลำดับ กังนั้นในวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2518 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ขึ้น และเป็นการประกาศอย่างรีบด่วนโดยไม่ได้

เตรียมพร้อมล่วงหน้ามาอย่างพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นในด้านการปรับปรุงคุณภาพของตัวอาคารเรียน หรือในด้านการอบรมบุคลากร ความไม่พร้อมเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร ฉบับพุทธศักราช 2518 ดังกล่าว

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ได้ใช้มาแล้วตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นเวลานานประมาณ 1 ภาคเรียน เกือบจะครบ 2 ภาคเรียน ปัญหาเหล่านี้ผู้ที่ให้คำตอบ ได้ดีที่สุดก็คือผู้ใช้หลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ในโรงเรียน (ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และ ผู้ช่วย ๆ) เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และ เจ้าหน้าที่ทะเบียน นอกจากนี้ยังมีหัวหน้าสายวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนซึ่งใกล้ชิดกับหลักสูตรมากที่สุด เพราะเป็นผู้ที่จะนำเอาเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลของหลักสูตรใหม่ มาใช้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจปัญหาปัจจุบันในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในเขตการศึกษา 10

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากร ได้แก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ อยู่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในเขตการศึกษา 10 คือ จังหวัดอุบลราชธานี นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และยโสธร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการมัธยมแบบประสม บุคลากรที่ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนต่าง ๆ แยกออกได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วย
ผู้อำนวยการ หรือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

1.2 หัวหน้าสายวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียน ซึ่งแยกได้ดังนี้

1.2.1 หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย

1.2.2 หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา

1.2.3 หัวหน้าสายวิชาพลานามัย

1.2.4 หัวหน้าสายวิชาวิทยาศาสตร์

1.2.5 หัวหน้าสายวิชาคณิตศาสตร์

1.2.6 หัวหน้าสายวิชาภาษาอังกฤษ

1.2.7 หัวหน้าสายวิชาศิลปะศึกษา

1.2.8 หัวหน้าสายวิชาสีหรือศิลปะปฏิบัติ

1.3 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 หมวดวิชา โดยการลุ่มตัวอย่าง
หมวดวิชาละ 2 คน ของแต่ละโรงเรียน

1.4 เจ้าหน้าที่แนะแนวในโรงเรียน

1.5 เจ้าหน้าที่ทะเบียนของโรงเรียน

1.6 เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษาในโรงเรียน

1.7 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดโรงเรียน

2. จำนวนชุดของแบบสำรวจเพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับ
พุทธศักราช 2518 แยกได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ
ผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ หัวหน้า
สายวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.3 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ
 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.4 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ
 เจ้าหน้าที่แนะแนวในโรงเรียน

2.5 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ
 เจ้าหน้าที่ทะเบียนของโรงเรียน

2.6 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ
 เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษาในโรงเรียน

2.7 ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ของ
 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดโรงเรียน

ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย

คำต่อไปนี้อาจมีความหมายแตกต่างออกไปในที่อื่น แต่ในการวิจัยนี้ ขอจำกัดความหมาย
 ให้เป็นที่เข้าใจตรงกันดังนี้

ภาคเรียน หมายถึง ระยะเวลาในการเรียนซึ่งในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ได้แบ่งภาคเรียน
 ออกเป็น 2 ภาคเรียน

คาบ หมายถึง ระยะเวลาเรียน 50 นาที

หน่วยกิต หมายถึง ค่าของรายวิชาที่กำหนดตามเนื้อหาและลักษณะของรายวิชานั้น ๆ
 ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ใช้สอนโดยมีวิธีคิดแตกต่างกันไป

ระดับคะแนน หมายถึง ตัวเลขแสดงผลการเรียนของนักเรียนในแต่ละรายวิชา กำหนด
 เป็น 4, 3, 2, 1, 0 ตามลำดับ

โปรแกรมการเรียน หมายถึง กลุ่มรายวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความ
 สนใจ หรือ ตามแผนการเรียนต่อ หรือการประกอบอาชีพ

การวัดผลการเรียน หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ที่นำมาใช้เพื่อหาปริมาณการเรียนรู้ของนักเรียนออกมาเป็นตัวเลข

การประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการที่ครูนำผลจากการวัดทุกรายการมาวินิจฉัย และชี้ขาดลงไปว่า นักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมากคือ พอใช้ อ่อนหรืออ่อนมาก สิ่งที่น่ามาวินิจฉัย คือ ผลการทดสอบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หมายถึง ข้อความที่ระบุการกระทำที่นักเรียนแสดงออกให้เห็นได้ ครูสามารถวัดผลตามจุดประสงค์ได้ตรงกัน

เนื้อหาวิชา หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน

วิชาบังคับ หมายถึง วิชาที่กำหนดให้นักเรียนทุกคนต้องเรียน

วิชาเลือก หมายถึง วิชาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถ เพื่อเป็นพื้นความรู้สำหรับศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป หรือเป็นทักษะในการออกไปประกอบอาชีพได้ทันที

หมวดวิชา หมายถึง หน่วยใหญ่ของวิชาที่กำหนดให้เรียนตามหลักสูตร เช่น หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาวิทยาศาสตร์

กลุ่มวิชา หมายถึง หน่วยย่อยลงมาจากหมวดวิชา เช่น หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป กลุ่มวิชาชีววิทยา ฯลฯ

รายวิชา หมายถึง หน่วยเล็กที่สุดในการจัดแบ่งวิชา เช่น กลุ่มวิชาชีววิทยา แบ่งออกเป็น 6 รายวิชา เช่น ว.431, ว.432 ฯลฯ

กลุ่มโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่รวมกันขึ้นเพื่อช่วยเหลือกันและกันในด้านวิชาการ ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งเขตการศึกษาละ 1 กลุ่มโรงเรียน ส่วนกลุ่มโรงเรียนในส่วนกลางมี 8 กลุ่มโรงเรียน

เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หมายถึง เอกสารหลักสูตร คู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และคู่มือประเมินผลการเรียน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้

1. ได้ทราบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 10
2. ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในเขตการศึกษา 10 การวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ของหลักสูตรใหม่ที่กำลังใช้อยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใ้มากยิ่งขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานต่อไป
3. จะได้รับทราบความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรใหม่ และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัยหรือแผนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นชั้น ๆ ดังนี้

1. กลุ่มประชากร ได้แก่บุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ยกเว้นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการมัธยมแบบประสม ในเขตการศึกษา 10 ซึ่งแยกผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนซึ่งรวมถึง ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วย ๆ
- 1.2 หัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ สายวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปะศึกษา และ วิชาอื่น ๆ หรือ ศิลปปฏิบัติ
- 1.3 อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชา หมวดละ 2 คน
- 1.4 เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา และ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วยแบบสอบถาม 14 ชุด ใช้แบบตรวจสอบ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

003455

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกไปสังเกต สัมภาษณ์ และ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้คัดเลือกเอาไว้ สำหรับผู้ที่ตอบไม่ทัน ผู้วิจัยได้ขอร้องให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีทางสถิติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่ของคำตอบโดยใช้ลึกลับและเป็นเปอร์เซ็นต์ (%) ส่วนระดับของปัญหาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เป็นรายข้อตามลักษณะของข้อมูลแบบตารางวิเคราะห์

5. ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล ในการเสนอข้อมูลนั้น ได้จัดลำดับขั้นการเสนอไว้ดังนี้.

บทที่ 1 เป็นบทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย
 บทที่ 2 เสนอเอกสารอ้างอิงในค่านทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร บุคคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรมัธยมศึกษาคอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 และผลการสำรวจปัญหาของการใช้หลักสูตรใหม่ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยปัญหาและการวิเคราะห์ข้อมูล
 บทที่ 4 เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 บทที่ 5 เสนอผลการวิจัยและสรุปข้อเสนอแนะ ส่วนรายละเอียดของแบบสอบถามเสนอไว้ในภาคผนวก